

УДК 331.46

Юраш Олександр Васильович
Кафедра відновлювальних джерел енергії

МЕТОДИ ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ ОХОРОНИ ПРАЦІ (ПРИКЛАД КОМПАНІЇ АВВ)

Анотація. У статті наведено результати дослідження впливу соціальних показників на рівень виробничого травматизму. Наведено інформацію про зв'язок виробничого травматизму, в тому числі з фатальними наслідками з соціальними показниками. Проведено порівняльну оцінку статистичних показників виробничого травматизму в Україні з країнами Європейського Союзу.

Ключові слова: виробництво, нещасний випадок, заходи безпеки

Abstract. The results of studies of the impact of social indicators on the level for occupational injuries have been presented at the article. The information on connection of industrial injuries, including with fatal consequences with social indicators has been resulted. A comparative assessment of statistical indicators of occupational injuries in Ukraine with the countries of the European Union have been performed.

Keywords: production, accident, safety measures

Вступ. Відповідно до даних Фонду соціального страхування України кількість нещасних випадків за 9 місяців 2020 року склала 3851, з них смертельних 297 [1]. Порівняно з 2018 роком кількість нещасних випадків збільшилась на 17,8% (з 3 270 до 3 851). Статистика в Україні показує, що зі збільшенням кількості робочих місць, яке притаманне зростанню економічних показників, збільшується кількість нещасних випадків на виробництві. Це є проблемою і для працівників, котрі не хочуть травмуватися на роботі, і для роботодавців, яким не потрібні нещасні випадки, оскільки вони призведуть до судових справ та найму нових працівників. Тобто зменшення кількості нещасних випадків є вигідним для всіх сторін виробничого процесу.

Порівняємо дані нещасних випадків в Україні (2020 рік) та країнах Європи (2018 рік). У таблиці 1 представлено кількість нещасних випадків в Європі відповідно до даних Eurostat за 2018 рік [2]. В Україні зниження виробничого травматизму відбувається поступово. Впродовж останніх двадцяти років виробничий травматизм знизився майже на 50 %, а кількість фатальних наслідків – у чотири рази. Однак це спостерігається в умовах суттєвого ускладнення економічної ситуації в країні, зниження ВВП і кількості зайнятих працівників у виробництві. Нині кількість смертельних нещасних випадків становить 7,2 % від загальної кількості.. Наприклад, у Болгарії цей показник становить 3,9%, у Румунії – 5,1%, а у Литві менш як 1 відсоток. У цих країн загальна кількість нещасних випадків близька до кількості в Україні, але летальність набагато менша. Це вже не кажучи про Німеччину чи Францію, у яких летальність 0,05% та 0,08% відповідно, хоча вони мають найбільшу кількість нещасних випадків, найбільшу кількість зайнятих у виробництві працівників і найбільший ВВП на людину.

Таблиця 1. Інформація про кількість нещасних випадків в країнах Європейського Союзу в 2018 році

Назва країни*	Кількість нещасних випадків, які призвели до втрати працездатності від чотирьох календарних днів, осіб			Загальна кількість фатальних нещасних випадків, осіб
	Загальна кількість	Чоловіки	Жінки	
Бельгія	72 059	22 472	22 472	77
Болгарія	2 255	1 530	725	87
Чехія	44 241	29 856	14 385	123
Данія	50 185	30 338	19 643	37
Німеччина	877 501	652 992	224 062	397
Естонія	6 230	4 743	1 486	12
Ірландія	18 090	11 542	6 478	34
Греція	4 493	3 137	1 356	37
Іспанія	465 227	327 385	137 842	323
Франція	771 837	469 791	302 046	615
Хорватія	12 047	7 845	4 185	44
Італія	291 503	212 995	78 508	523
Кіпр	2 147	1 587	560	9
Латвія	2 168	1 413	755	30
Литва	3 834	2 398	1 391	37
Люксембург	7 315	5 687	1 628	16
Угорщина	23 510	14 925	8 584	79
Мальта	2 001	1 607	394	4
Нідерланди	91 179	54 849	36 331	45
Австрія	63 229	49 393	13 836	124
Польща	77 949	50 152	27 797	211
Португалія	130 434	85 802	44 632	103
Румунія	4 623	3 253	1 370	235
Словенія	13 126	9 744	3 382	15
Словаччина	10 145	6 705	3 440	40
Фінляндія	41 038	27 636	13 402	25
Швеція	36 457	21 041	15 416	50
Об'єднане Королівство	220 985	139 330	81 621	249
Норвегія	10 525	6 259	4 266	37
Швейцарія	92 890	72 703	20 187	51
Країни Європейського Союзу	3 124 828	2 137 935	996 107	3 332

*Джерело інформації: Eurostat (online data codes: hsw_n2_01 and hsw_n2_02)

Як впливає з таблиці, відношення кількості травм на виробництві, що приходить на один випадок загибелі в країнах Європейського Союзу, незважаючи на коливання в окремих країнах, є достатньо сталим і навіть зростає. Зростання цього показника свідчить по-перше про модернізацію виробництва, поліпшення умов і безпеки праці, що призводить до зменшення частини фатального травматизму [5]. З іншого боку – про реєстрацію усіх виробничих травм навіть легких [6]..

В Україні спостерігається протилежна ситуація [7]. Вказане відношення загальної кількості травмованих до загальної кількості загиблих зменшується. Однією з причин такої ситуації є приховування від реєстрації нещасних випадків на виробництві. Адже відповідно до українського законодавства реєстрації підлягають тільки нещасні випадки, які сталися в робочий час на території підприємства. Також необхідно відзначити, що останній час посилюються тенденції до приховування інформації про безпеку праці та нещасні випадки на виробництві [8]. Це стало можливо, через залучення до виконання робіт працівників за нетривалими цивільно-правовими угодами, а іноді навіть без оформлення відповідних документів.

З огляду на вищесказане, можна констатувати, що існує два взаємопов'язані фактори: загальна кількість нещасних випадків та частка з них, що є фатальними. Зі збільшенням кількості працюючого населення кількість нещасних випадків буде зростати, однак в наших силах зробити їх число не таким великим, а найголовніше – зменшити летальність. Життя людей, що є найважливішою цінністю у сучасних країнах в загальному, можна зберегти у разі свідомого та відповідального ставлення до вимог безпеки та охорони здоров'я на виробництві.

Мета статті – узагальнення досвіду провідних Європейських компаній зі зниження рівнів виробничого травматизму. **Завдання статті** – встановлення причин виникнення нещасних випадків на виробництві та рекомендації до впровадження принципів безпечної організації виробничих процесів на прикладі компанії АВВ.

Матеріал і результати досліджень. Розглянемо як організовано роботу та чому потрібно навчатися у провідних Європейських організаціях. Для прикладу візьмемо компанію АВВ, яка спеціалізується на електротехніці та енергетичному машинобудуванні. Чому саме ця компанія? Одним з аргументів є те, що не зважаючи на велику кількість виробничих підприємств у різних країнах, за 2018 рік летальних випадків було лише 4 (загальна кількість працівників більш як 100 тис. осіб) [3].

Дана компанія приділяє велику увагу питанню безпеки та охорони здоров'я працівників. Менеджмент компанії АВВ впровадив такі вимоги [4]:

1) Лідерство та підзвітність. Необхідно забезпечити управління на всіх рівнях, щоб кожен був свідомий і відповідальний щодо виконання заходів до запобігання інцидентів, травм та професійних захворювань.

2) Управління ризиками для здоров'я та безпеки. Потрібно виявляти та зменшувати ризики, притаманні робочій діяльності, включаючи нові процеси виробництва та заміни продукції.

3) Організація. Проведення регулярних навчань з питань охорони праці потрібно, щоб усі працівники усвідомлювали свої ролі та обов'язки і могли безпечно виконувати свою роботу.

4) Працівники, підрядники та ділові партнери. Усі особи, котрі задіяні у виробничому процесі, повинні дотримуватись вимог місцевого законодавства, компанії АВВ та стандартів споживачів. Якщо ж існують відмінності, то приймати нормативний акт з найвищими вимогами.

5) Безпечне управління змінами. Важливо, щоб наслідки для здоров'я та безпеки були визначені та розглянуті щодо будь-яких майбутніх або запропонованих змін у господарській діяльності.

6) Управління кризисними та надзвичайними ситуаціями. Необхідно створити програми до управління надзвичайними та кризовими ситуаціями для захисту людей та майна.

7) Розслідування та запобігання інцидентам. Розслідування інцидентів повинно відбуватися швидко, у мінімальні терміни. Результати розслідування ретельно аналізуються та впроваджуються заходи, щоб запобігти повторному виникненню.

8) Моніторинг та звітність керівництва. Відстежуйте та переглядайте показники охорони здоров'я та безпеки для постійного вдосконалення.

Як вже згадувалось вище, зменшення кількості нещасних випадків корисно всім, однак досягти цього не так просто. З боку керівництва потрібна ініціативна на створення програм, навчання працівників, розслідування інцидентів, відстежування та попередження їх. Таки кроки своєю чергою спричиняють і часові затрати, і матеріальні, на які не всі роботодавці готові піти. Без ініціативи на державному рівні добитися належного рівня охорони праці на більшості підприємств буде майже неможливо. Щодо працівників, то їм теж потрібно зробити певні зусилля, щоб навчитися методам і способам захисту себе та оточуючих, а також постійно бути пильним.

Висновок. Зменшення нещасних випадків непроста справа і відбуватиметься поступово, однак результат того вартий, адже ми говоримо про здоров'я та безпеку людей. Досвід роботи компанії АБВ дає змогу стверджувати, що прискіпливо ставлення до здоров'я працівників гарантує безпечне виробництво і експлуатації електротехнічного устаткування.

Бібліографічний список

1. Фонд соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/971992> (дата звернення 17.03.2021)
2. Eurostat. Accident at work statistics. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Accidents_at_work_statistics#Number_of_accidents (дата звернення 17.03.2021)
3. ABB. Learning and building together. URL: <https://sustainabilityreport.abb.com/2012/ourpeople/occupationalhealthandsafety.html> (дата звернення 17.03.2021)
4. ABB. Occupational health and safety policy. URL: <https://new.abb.com/sg/about/our-policies/occupational-health-and-safety-policy> (дата звернення 17.03.2021)
5. Геврика Є.О. Охорона праці: навч. посіб. Львів: Рух, 2000. 280 с.
6. Кухровський П.П. Електробезпека на виробництві та в побути: навч. посіб. Хмельницький: Згода, 2005. 206 с.
7. Солоненко Н. Економіка охорони здоров'я: навч. посіб. НАДУ, 2005. 146 с.
8. Охорона праці: метод. реком. / НЕК Укренерго. Київ: НЕК Укренерго, 2019. 235 с.

Науковий керівник: Третьякова Л. Д., докт. техн. наук, проф. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)